

از ناموران زنان جهان

مادام کوری

بقلم: س. ق. رشتیا

تلگرافهای خارجه خبر فوت مادام پیر کیوری Madame Pierrecurie
عالمه معروف فرانسه و کاشف (را دیوم) را که یکی از زنان نامور عصر حاضر
و از جمله مهمترین علمای معاصر بشمار میرفت، نشر داده اند. فقدان این ژنی زنانه
برای دنیای علم و فن ضیاع بزرگی محسوب میگردد و در حقیقت ساینس را در ماتم
میگذارد.

حیات مادام کوری: ماری اسکلودو و سکا با مادام پیر کیوری بر ویسبر
فا کولته ساینس پاریس عضو اکادمی طب. مدیر موسسه را دیوم فرانسه و دوبار
برنده جایزه نوبل بتاریخ ۷ نوامبر ۱۸۶۷ در شهر سکلو دو وسکا (پولند)
از یک فامیل متوسط تولد شده است. *علم انسانی و مطالعات فرهنگی*

تحصیلات ابتدائی خود را در آئین شهر نومولام و تعلیمات متوسطه را در ورشو
(پایتخت پولنید) آموخته و پس از آن بسن ۲۲ سالگی به پاریس آمده و در آن
جا مطالعات خود را در دارالعلوم معروف سور بون Sorbonne پیاپیان رسانید.
در سال ۱۸۹۵ با پی بر کوری فزیک دان مشهور ازدواج کرده و بلافاصله
به تجارب فنی و فیزیکی شوهر باهنر خویش علاقه پیدا نموده مدت ۱۱ سال
کامل شریک و همکار صمیمی و در جمیع اکتشافاتش با او شریک بود. در ضمن
همین دوره همکار است که زن و شوهر ابتدا (پولونیوم) Polonium
و بعد (را دیوم) Radium را کشف کردند.

بواسطه کشف این دو فلز بکه اجسام رادیواکتیف Radiuactif نام داده شده اند، در سال ۱۹۰۴ نصف جایزه نوبل ساینس به آن فاضل داده شد. در عین زمان مادام کوری به نسبت يك مبحثیكه راجع به مواد رادیواکتیف نوشته بود، درجه داکتری ساینس را حاصل نمود.

متأسفانه در بین بین یعنی در سال ۱۹۰۶ موسیو پی بر کوری فیزیک دان شهیر بطور دلخراش به از خورد شدن بزیر عراده موز بارکشی فوت کرده عالم اختراعات و اکتشافات عملی را از مساعی با ثمر خود برای همیشه محروم و نصف ارژی زنش مادام کوری را از و سلب نمود.

پس از فوت شوهرش، مادام کوری بعوض آن عالم فقید در دارالعلوم سوربون پذیرفته شده، کرسی تعلیمات عالی متعلق از را که تقریباً يك مؤسسه مخصوص (رادیوم) شده بود، اشغال نمود و باینقسم او اولین زنی بود که کرسی تعلیمات عالی را حائز شد.

پس از آن مادام کوری درجات علمی بلندی را که در فوق ذکر شد و عبارت است از پروفیسری فاکولته ساینس، عضویت اکادمی طب و مدیریت مؤسسه رادیوم، بدست آورده، در حقیقت یگانه حافظ و نگهبان معتمد تمام مقدار رادیوم دولت فرانسه گردید. در سال ۱۹۱۲ جایزه نوبل فیزیک را بواسطه مساعی بلند پایه که در آن شعبه بعمل آورده بود، حایز گردید. چنانچه معروف است ۲۰ سال قبل در زمان جنگ عمومی موقعیكه حکومت فرانسه از سبب پیشرفت عساکر المان مجبوراً به بندر بور دو انتقال مینمود، مادام کوری تمام دارایی رادیوم (۱) دولت را كه يك شی بسیار گرانبها و کمیاب است،

(۱) رادیوم فلزیست که در سال ۱۸۹۹ بواسطه کوری، بیرون و مادام کوری کشف شده از (پشبلند) Peshblende یا (پشوران) Pechurane (آکسید طبیعی یورانیم Uranium) بدست می آید. و خاصیت مهم آن اینست که املاح و محلولات املاح آن نورانی بود و اشعه میدهد که بر صفحه قلم یا شیشه عکاسی اثر می نماید و هوای را موصل برق میکند و چندین تأثیرات کیمیاوی از خود بروز میدهد. رادیوم از سبب کمیابی خود خیلی گران بها است.

در صندوق کوچکی به دست گرفته، در جمله رجال رسمی ایستاده بوده و میگفت: «من وظیفه رسمی و ملی خود هر دو را یکجا، بجا میکنم، به اینقسم که» خزینه ملی را دیوم، را نا جان دارم حفظ می نمایم.

چند سال قبل مادام کوری به امریکا مسافرت نموده در آنجا از طرف مراکز علمی با حرارت زیاد پذیرائی شد و از آنجا چندین گرام را دیوم را که مجالس طرفدار دوستی فرانسه و آنازونی، برای اظهار صمیمیت به دولت فرانسه و هم برای قدرشناسی عالمه شهر، تقدیم کرده بودند، با خود آورد و همه را به ذخیره دیوم دولت علاوه نمود.

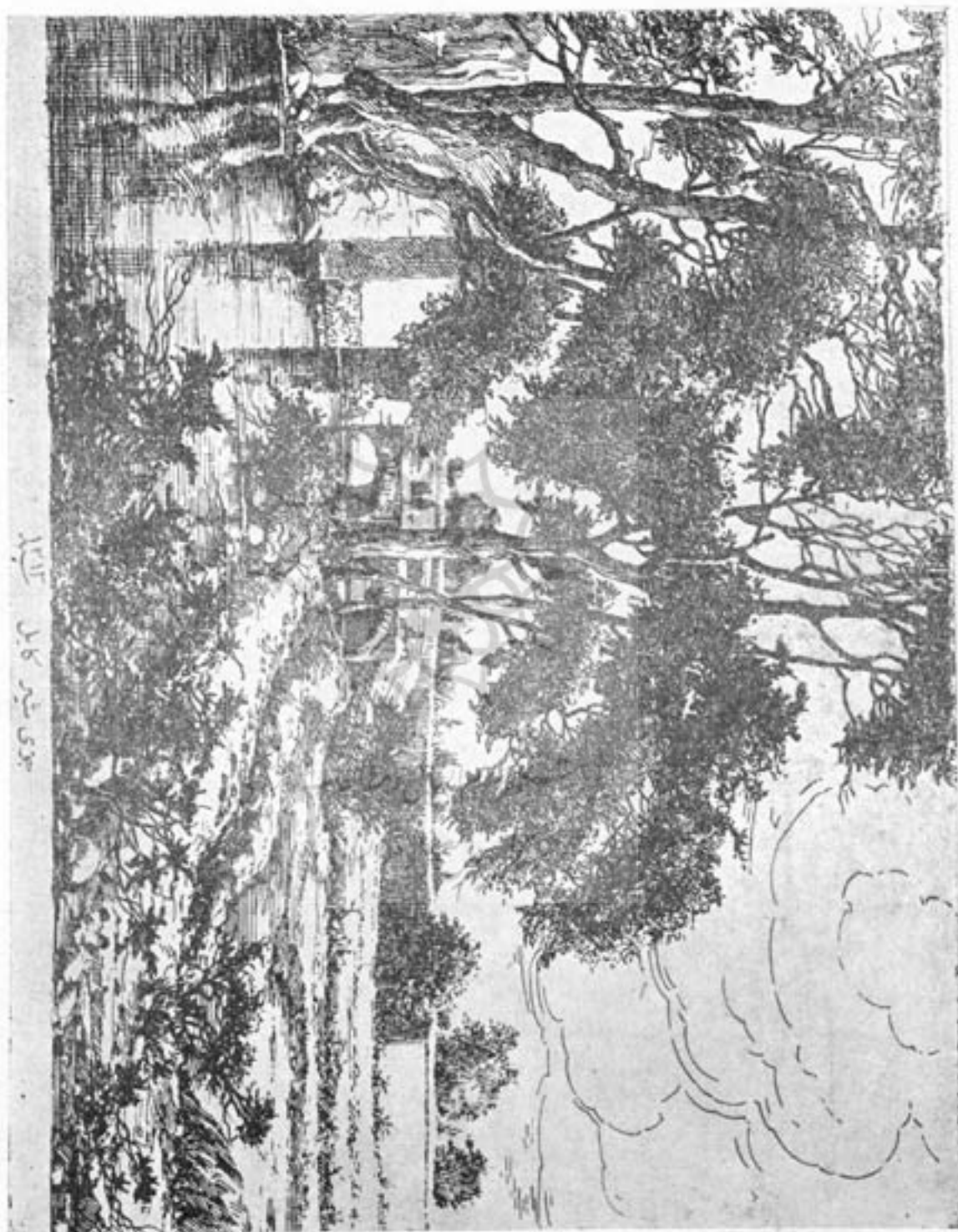
درین سالهای اخیر مادام کوری با وجود ضعف ایام اخیر مادام کوری: پیروی کما فی السابق مشغول تجارب علمی و اجرای وظائف رسمی و ملی خود بوده، از طرف عموم مراکز علمی و رجال حکومتی با نهایت احترام با او رفتار می شد. بیشتر ضعف او از باعث تجربیات اشعه مجهول ایکس رایز بود که بر بدن خود نموده اعصابش را بکلی از کار انداخته اعضایش را گرفتار رعشه ساخته بود. *روشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی*

وقتی که مشارالیه ها در مجالس علمی و ادبی یا ملی داخل می شد، عموم حضار از او احترام نموده برایش حق فضیلت میدادند و اغلب اشخاصیکه به کارهای علمی و فنی اشتغال دارند در نظریات خود از او استشاره می نمودند.

درین اواخر از سبب ضعف اعصاب ضیق النفس و اختلاج ریه برایش پیدا شده، مدتی به آن اعتنائی نمیکرد و به عملیات قیمت دار خویش مصروف بود، اما رفته رفته قوایش به تحلیل رفته در ماه جون مجبور شد که دست از کار کشیده چندی استراحت نماید اما طبیب برایش مشوره داد که به سناتوریم داخل گردد. همین بود که مشارالیهها به سناتوریم سانسوز مقام سالانش

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

برخی شجر در این

(فرانسه) رفته، در آنجا بدقت و توجه تمام مدیر شفاخانه زیر علاج گرفته شد. چنانچه مدیر مزبور که قیمت و اهمیت حیات این خدمت گار بشریت را میدانست بر و فیسر روش Prof. Roche طبیب معروف جینوار را برای معالجه او طلبیده و مشارالیه از نقطه نظر محبتیکه به عالمه شهر و علاقه که به وجود بر قیمت او داشت کنتفرانسی را که بایست را جمع به وجع مفاصل میداد، معطل کرده بسوی او شتافت ولی افسوس که با وجود مساعی بلا نهایت او و باقی اطیبی سنا توریم حالت مر یضه روز بروز بدتر شده رفته، بالاخره بروز ۴ جولائی بحضور هر دو دخترش جاندا.

استعداد دماغی مادام کوری: مادام کوری از طفولیت به ذکاوت و نیز فی فکر مشهور بوده در میان همقطاران خویش، امتیاز خاصی داشت و معلمین نیز از باعث استعداد عجیبش، او را اجزای میکردند، مسائل ریاضی و تجارب فزیک و کیمیا را بانهایت چالاکی حل میکرد و شوق مفردی نسبت به تجارب علمی جدید نشان میداد. و زمانیکه دوره تحصیلات عادی مدارس را طی کرده مشغول مطالعات عالی گردید، بسوی امور کیمیاگری عملی توجه زیاده کرده مخصوصاً معدنیات مختلف را معاينه و تجربه می نمود و به همکاری اش که عبارت از کارگران متخصصین امور کیمیا بودند، همیشه نسبت به خصوصیات فلزات اظهارات شکفت انگیزی می نمود و بلافاصله دلائل ثابت و تجارب علمی را ارائه می نمود. چنانچه از همان وقت عقیده داشت که در بعضی از معدنیات اجسام (را دیوا آکتیف) که تا آنوقت بکلی مجهول بوده، موجود می باشد.

پس از آنکه با شوهر با هنر خویش ازدواج نمود، استعداد خدا داد او مجرای وسیعی برای ابراز اثرات خود پیداکرده و نظریات علمی مادام کوری طوری بسط و توسعه یافت که در آن زمان به کشفیات مهمی منتج گردیده، نام او را به عالم مشهور ساخت.

بعد از فوت شوهر ۱۰ اگر چه از د و جنبه مختلف یکی از لحاظ علاقه زناشویی و دیگر (که یقیناً غالب تر بود) از سبب فقدان يك همکار با فضل و يك مشوق معتمد، شکست بزرگی به معنویات او وارد آمد، معیذا به برکت همان نیروی طبیعی دنباله نجسات خود را ادامه داد و زودی ترکیبات آکتینیوم Actinium را که در سال آخر حیات شوهرش، به نجارب آن شروع کرده بودند، کشف نموده و بواسطه همین موفقیت اخیر نظریات مخالفین خود را که تمام عملیات پر قیمت او را مربوط بشوهرش می دانستند عملاً و واضحاً تردید کرد.

اخلاق و وضع زندگی مادام کوری: آنچه در اخلاق و وضع حیات مادام کوری بطور بارز در نظر انسان جلوه میکنند، همانا گذارنده عجیبی است که در طول یک یا زده سال حیات مشترک خود، با شوهرش نموده. زیرا زندگی دو نفر عالم بطور زناشویی آنها در حالیکه خط سیر مساعی شان کاملاً متحد بوده باشد، نظیری ندارد. این عالمه در عین حالیکه بهترین همکار همپایه و جدی موسیو کوری بشمار میرفت، شریک اسوژو و صمیمی او نیز بوده است، موافقت این جفت نامدار از نوادراتفاقات روزگار میباشد چه همانطوریکه در اخلاق و احساسات با هم شباهت نامه و توافق کامل دارند، در نظریات علمی هم نهایت اتحاد را دارا بودند. باقی امتیازات اخلاقی مادام کوری عبارت است از منانیت، زودرسی، اصول و اداره که هر يك آن در وجود او تمام بوده. نمونه جسمی از صفات مزبور بشمار میرفت. موسیو مارتن مدیر موسسه باستور - که در کنفرانسی که پس از مرگ او در موسسه مزبور ایراد کرد، در ضمن تذکرات صفات اخلاقی آن زن نامور تذکار نمود که در عمر خود بیش از ۱۲ مدیر لابراتوری کیمیاوی را دیده است اما یکی از آنها هم در حسن اداره، گذارنده نیکو و مراعات اصول در کار به پایة مادام کوری نمیرسید. خلاصه مادام کوری همچنانکه در علم و فضل و اختراعات و اکتشافات، از بزرگترین علمای عصر حاضر محسوب میگردد، از جنبه اخلاق و حیات اجتماعی خود نیز مقام ارجمندی داشته، از همه جهت ستاره درخشانی در فضای عالم تمدن بشمار میرفت و بشریت به نسبت

خدمات و مساعی جلیله او کاملاً مرهون زحمات او است!

فوت مادام کوری که بواسطه تلگراف به تمام نقاط اخبار شد، در عموم مراکز علمی دنیا تأثیرات غم انگیزی نموده، اکثر مجامع عرفانی به تعزیه داری او بر داختمند و اغلب حکومت برای ابراز شرکت خود درین ضیاع بزرگ دنیای علم و فن تلگرافهای تسلیت به بازماندگان عالمه شهر و مجالس عامی فرانسه ارسال نمودند. چنانچه تلگراف رئیس جمهور ممالک متحده آمریکا که توسط نایب سفیر آنزونی مقر پاریس بنام مادام ژولیوت دختر مادام فقید وارد شده موقعیت بین المللی او را بخوبی ظاهر میسازد: «من و ملت آنزونی نسبت به وفات مادر نامدار شما متأثر و درین ماتم بین المللی شریک میباشیم. فقدان مادام کوری که بواسطه اکتشافات قابل قدر خود در طول حیات با شرافت خویش در تحقیق آلام بشریت و تأمین سعادت هموعان خود کوشیده است، ضیاع جبران ناپذیری بشمار میرود.»

و نیز ملت و مملکت پولیند به تقریب مزبور، بیشتر از سایر ممالک اظهار تأثر نموده است زیرا چنانکه در بالا دیده شد مادام فقید در پولیند تولد و تاسن جوانی در آنجا تحصیل کرده و همیشه نسبت به مملکت مزبور محبت و دلسوزی زیاد نشان داده پولیند را وطن ثانی خود می شمرد. و هم در آنجا به کمک های مادی و معنوی او اولین موسسه را در نوم بنای طرف مشارالیهایی که گرام رادیوم برای موسسه مزبور تقدیم شده بود (۱۹۳۲) از طرف دیگر مادام کوری در راه استقلال پولیند سعی زیاد نموده چنانچه در وقت جنگ عمومی به (انجمن آزادی پولیند) شامل شده بود. در خانمه تذکار باید داد که حکومت فرانسه، به وفات مادام کوری اهمیت زیاد داده. اگر چه قرار خواست خود او جنازه اش بسادگی بمقام (سو) بهلوی شوهرش دفن گردید، اما در کادمی فرانسه بحضور رجال حکومت و غیره اشخاص مهم مراسم تعزیه داری او با تشریفات عالی صورت گرفت. و رئیس جمهور از بلدیة پاریس خواهش نمود تا یک کویچه را بنام مادام متوفی موسوم گرداند و نیز کابینه در نظر گرفته تا چندین موسسه و یک بنای یادگار را بنام عالمه شهر آباد نماید.